

Tartalom

Összefoglaló.....	2
1. Nemzetközi kitekintés.....	2
2. A kiskereskedelem helye a nemzetgazdaságban.....	4
2.1. Makrogazdasági jellemzők.....	4
2.2. Szervezeti és jogi keretek, működési környezet.....	4
2.3. Munkaerő-felhasználás, kereset.....	4
2.4. Beruházások.....	5
2.5. Áralakulás.....	6
3. Kiskereskedelmi üzlethálózat.....	8
4. Kiskereskedelmi forgalom.....	9
4.1. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának alakulása.....	9
4.2. A kiskereskedelmi forgalom megoszlása árucsoportok szerint.....	12
5. Területi összehasonlítás.....	13
5.1. A kiskereskedelmi üzlethálózat területi jellemzői.....	13
5.2. A kiskereskedelmi forgalom területi megoszlása.....	14

Jelmagyarázat

További adatok, információk (linkek)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek

Összefoglaló

Jelen kiadvány célja a hazai kiskereskedelem fontosabb jellemzőinek bemutatása. A kiadvány első fejezetében a kiskereskedelem uniós tendenciáit ismertetjük, ezt a kiskereskedelmi főtevékenységű gazdálkodó szervezeteket magába foglaló kiskereskedelmi ágazat főbb mutatói követik. A további fejezetekben az üzlethálózat főbb jellemzőinek alakulásáról, majd a kiskereskedelmi üzletek forgalmáról, a kiskereskedelem áruszerkezetéről, valamint területi jellemzőiről adunk tájékoztatást.

A kiskereskedelmi **üzletek száma** 2013 óta csökken, 2014-ben – a 2013. évihez hasonlóan – 3,2%-kal. Míg a 2013-ban mért csökkenésben a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény¹ hatályba lépésének volt szerepe, addig 2014-ben az online pénztárgép rendszer kialakítását elrendelő 3/2013. (II. 15.) NGM rendelet befolyásolta az üzletnyitásokat és bezárásokat. A rendelet a kiskereskedelem forgalmi adataira is hatást gyakorolt.²

A kiskereskedelem eladási **forgalma folyó áron** 5,0, ezen belül az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelemben 5,6, a nem élelmiszer-kiskereskedelemben 4,9, az üzemanyag-kiskereskedelemben 3,7%-kal emelkedett. A kiskereskedelem **volumene** 5,1, ezen belül az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelem 4,8, a nem élelmiszer-kiskereskedelem 5,1, az üzemanyag-kiskereskedelem volumene 5,8 %-kal növekedett.

A kiskereskedelmi árbevétel alakulására a forgalomba kerülő termékek árának változása is hatást gyakorol. 2014-ben a lakossági teljes fogyasztásra vetített fogyasztói árak átlagosan 0,2%-kal csökkentek az előző évhez viszonyítva. Ezen belül a kiskereskedelmi üzlethálózatban a *kiskereskedelmi árak*³ összességükben kismértékben csökkentek (-0,1%).

1. Nemzetközi kitekintés

Az Eurostat adatai szerint az Európai Unióban a kiskereskedelmi forgalom volumencsökkenése (1,1%) 2012-ben volt a legnagyobb, az akkori 27 tagország közül 14-ben a volumen nem érte az előző évi szintet. A mélypontot követően, 2013-ban kismértékben csökkent (-0,1%) a kiskereskedelmi forgalom volumene, 2014-ben pedig 1,9%-kal emelkedett. 2014-ben az EU tagországai közül (EU-28) öt országban csökkent a forgalom, a legnagyobb mértékben Finnországban (1,2%). A legmagasabb volumennövekedést Luxemburgban (8,4%) mérték. A főbb nemzetgazdaságok közül Franciaország (1,3%) és Németország (1,6%) kiskereskedelmének volumene az EU-átlagnál (1,9%) kisebb mértékben nőtt, miközben Magyarországon 5,0%-kal bővült.

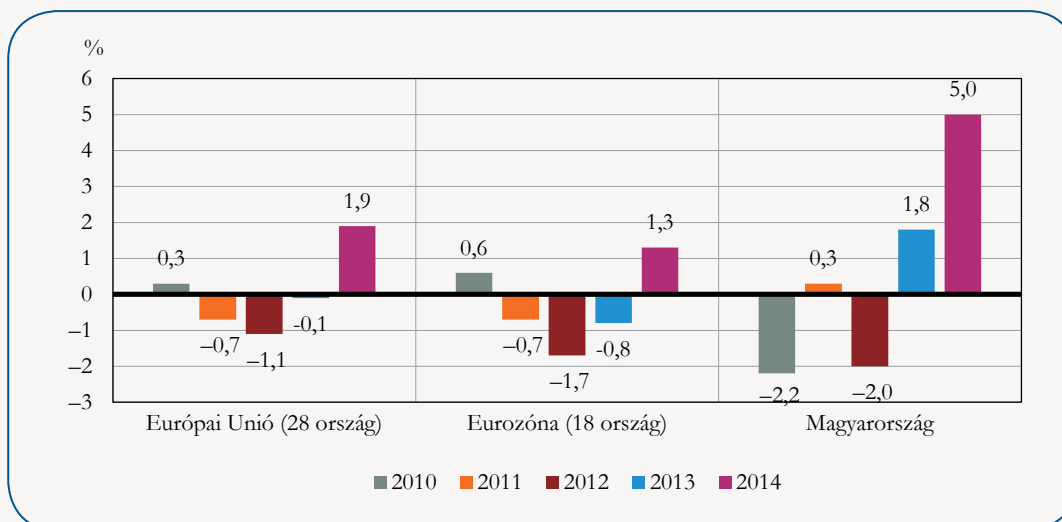
¹ A törvény hatására átalakultak a dohányforgalmazás csatornái. 2013. július 15-től dohányterméket már csak az erre kijelölt (koncessziót nyert) üzletekben lehet árusítani. Az intézkedések hatására jelentősen kifehéredett a dohánypiac.

² Erről bővebben a 4.1. fejezetben írunk.

³ A kiskereskedelmi árindexet a KSH a fogyasztóiár-összeírás alapján számított termékcsoport-árindexek kiskereskedelmi forgalmi szerkezettel súlyozott átlagaként állítja elő.

1. ábra

A kiskereskedelmi forgalom volumenének változása (az előző évhez képest)

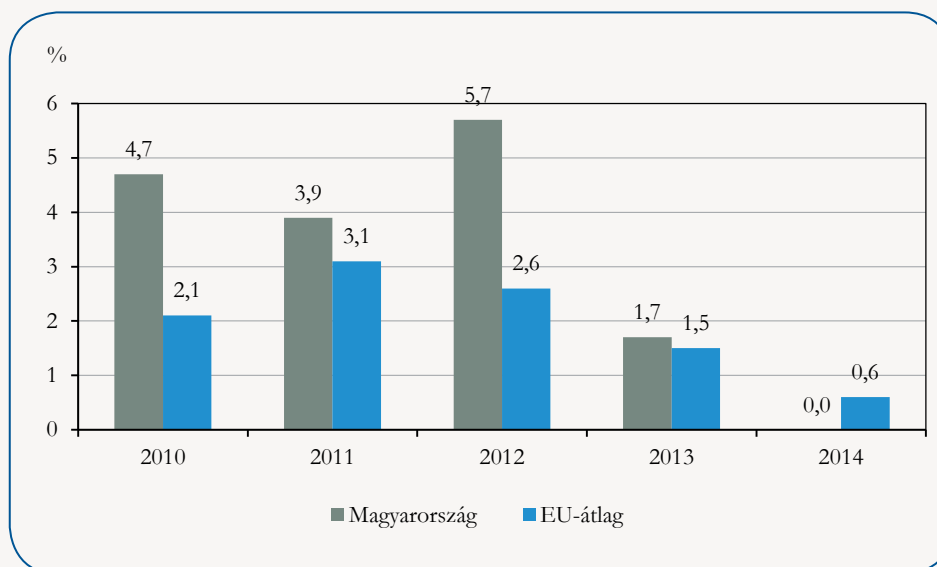
Forrás: Eurostat.

A kiskereskedelmi forgalom volumenére hat a termékek árszínvonalának alakulása. A nemzetközi összehasonlítás biztosítása érdekében az Európai Unió tagállamaiban a fogyasztóiár-változást a *harmonizált fogyasztóiár-indexszel* mérik. E szerint az Európai Unióban tagországokban 2011 óta folyamatosan lassul az infláció, 2014-ben a *harmonizált fogyasztóiár-index növekedése* 0,6%-ra mérséklődött a 2013. évi 1,5%-ról.

Az Európai Unión belül 2012-ben az infláció még **Magyarországon** volt a legmagasabb (5,7%), 2013-ban a drágulás 4 százalékponttal csökkent az előző évihez képest. 2014-ben hazánkban a fogyasztói árak 0,2%-kal csökkentek. Ezzel párhuzamosan, a legnagyobb árnövekedést Ausztriában és az Egyesült Királyságban (egyenként 1,5%), míg a legnagyobb csökkenést Bulgáriában és Görögországban (1,6, illetve 1,4%) mérték.

2. ábra

A harmonizált fogyasztóiár-index alakulása Magyarországon és az Európai Unióban (változás az előző évhez képest)

2. A kiskereskedelem helye a nemzetgazdaságban

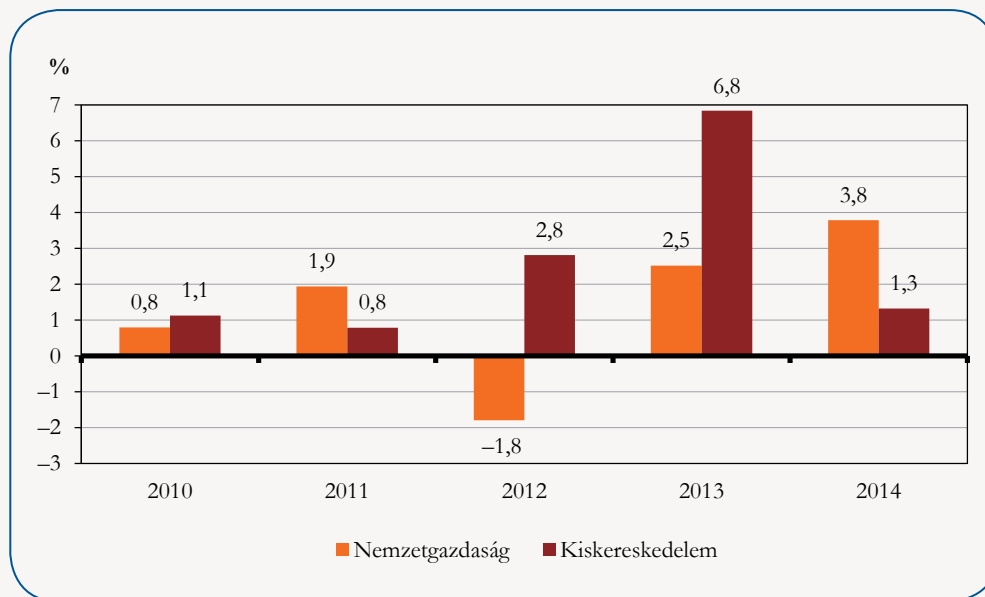
2.1. Makrogazdasági jellemzők

A kiskereskedelem bruttó hozzáadott értéke 2014-ben 1,3%-kal emelkedett 2013-hoz képest. Az ágazat teljesítménybővülése 2,5 százalékponttal elmaradt a nemzetgazdasági átlagtól (3,8%).

A kiskereskedelemben realizálódott a nemzetgazdaság 2014. évi hozzáadott értékének 4,0%-a, ami 0,2 százalékponttal kevesebb az előző évinél.

3. ábra

A bruttó hozzáadott érték volumenének alakulása
(változás az előző évhez képest)

2.2. Szervezeti és jogi keretek, működési környezet

2014-ben 121 ezer, kiskereskedelem ágazatba tartozó főtevékenységű regisztrált gazdasági szervezetet tartottak nyilván, 1,4%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Az újonnan regisztrált gazdasági szervezetek száma jelentősen, mintegy 25%-kal visszaesett az említett csoportban. (Nemzetgazdasági szinten 3,5%-os volt a csökkenés 2013-hoz képest.) A társas vállalkozások száma megközelítette a 70 ezret, az önálló vállalkozóké több mint 53 ezer volt. A legnépszerűbb vállalkozási forma a korlátolt felelősségű társaság volt, mintegy 46 ezer vállalkozás működött ebben a formában. Betéti társaságként 20 ezer vállalkozás szerepelt a regisztrált vállalkozások között.

Létszám-kategóriák szerint vizsgálva a két legkisebb (4 fő alatti, illetve 5–9 fő közötti) kategóriába tartozó vállalkozások alkották az összes regisztrált kiskereskedelmi gazdálkodó szervezet túlnyomó részét, mintegy 80%-át.

2.3. Munkaerő-felhasználás, kereset

2014-ben a kiskereskedelem ágazatban a vállalkozások 361 ezer főt, a nemzetgazdaság 8,8%-át foglalkoztatták. Az előző évhez képest az ágazat foglalkoztatottjainak száma 2,4, a nemzetgazdaságé összességében 5,3%-kal nőtt.

1. tábla

Az alkalmazásban állók száma és keresete*

Megnevezés	2010	2011	2012	2013	2014
Alkalmazásban állók száma, ezer fő					
Nemzetgazdaság	2 701,9	2 691,5	2 674,1	2 700,2	2 823,0
Ebből: kiskereskedelem	183,8	182,6	179,0	178,8	183,4
Havi bruttó kereset, ezer forint					
Nemzetgazdaság	202,5	213,1	223,1	230,7	237,7
Kiskereskedelem	148,5	157,3	172,8	178,2	180,9

*A legalább 5 főt foglalkoztató szervezeteknél.

A legalább 5 főt foglalkoztató szervezetek körében a kiskereskedelem ágazatban alkalmazásban állók száma 2,5%-kal nőtt a 2013. évihez viszonyítva.

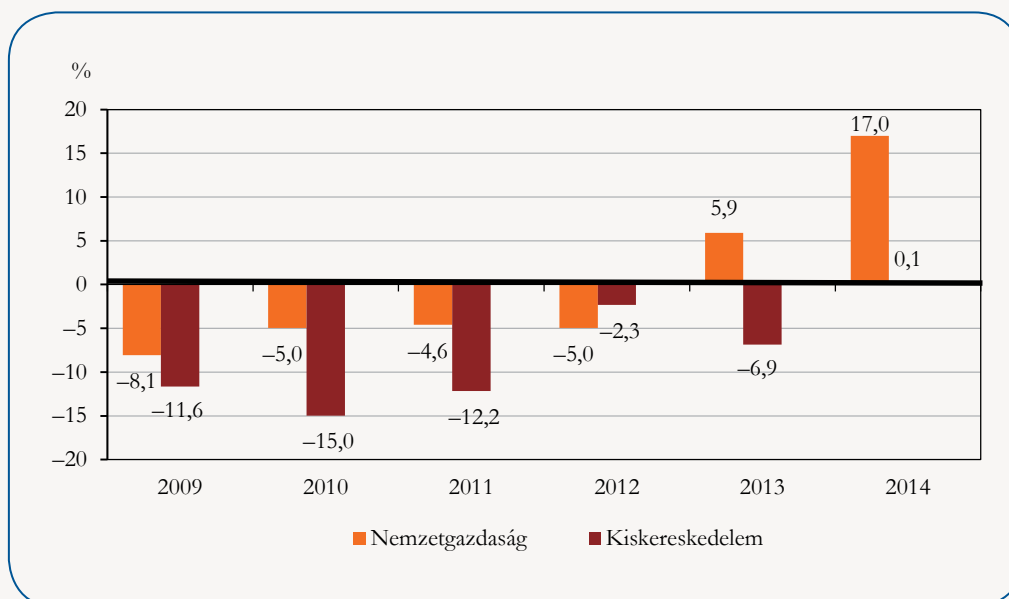
Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 2014-ben 181 ezer forint volt az ágazatban, a fizikai foglalkozásúak 143 ezer, a szellemi foglalkozásúak 262 ezer forintot kerestek átlagosan. Összességében a bruttó keresetek 1,6%-kal nőttek a 2013. évihez képest, de még így is jóval a nemzetgazdasági átlag alatt maradtak, annak csupán a 76%-át érték el. A havi nettó átlagkereset a teljes nemzetgazdaságot tekintve átlagosan 156 ezer, a kiskereskedelem ágazatban 119 ezer forint volt.

2.4. Beruházások

A kiskereskedelem ágazat beruházásainak folyó áras teljesítményértéke – az előzetes adatok szerint – 2014-ben 106 milliárd forint volt, ez a nemzetgazdaság összes beruházásának közel 2%-a. Az ágazatban megvalósított beruházások volumene – több évnyi csökkenést követően – 2014-ben 0,1%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest.

4. ábra

A beruházások volumenének alakulása (változás az előző évhez képest)

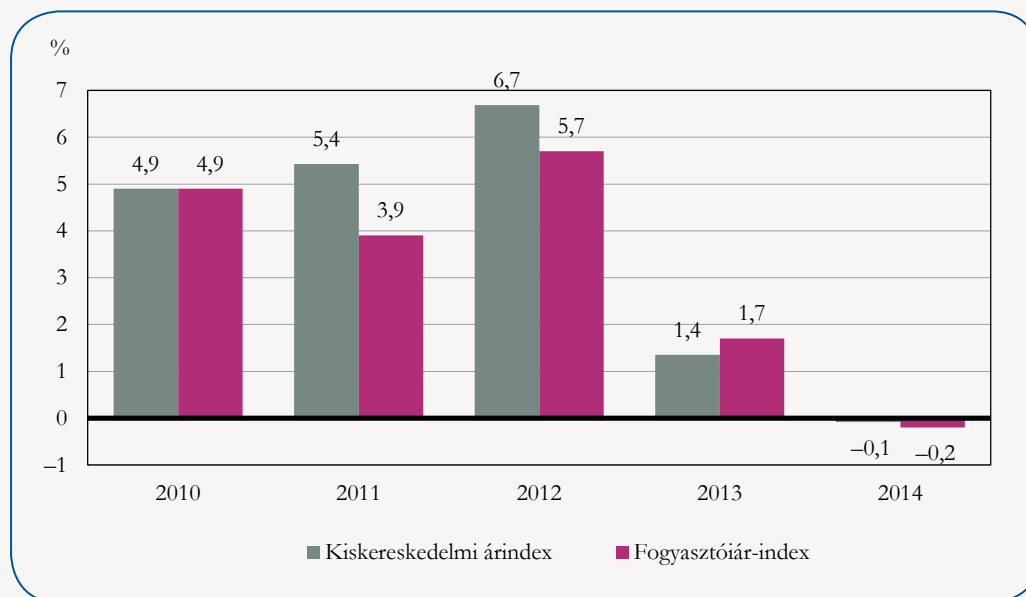
2.5. Áralakulás

2014-ben a teljes lakossági fogyasztásra vetítve a **fogyasztói árak** átlagosan 0,2%-kal csökkentek az előző évhez viszonyítva, elsősorban a lakossági rezsicsökkentést célzó központi árintézkedésekkel, valamint a mérsékelt kereseti környezettel és a visszafogott külpiaci áralakulással összefüggésben.

Ezen belül a kiskereskedelmi üzlethálózatban 2013-ban lassult, 2014-ben pedig megállt az évek óta tartó áremelkedés, a **kiskereskedelmi árindex**⁴ átlagosan 0,1%-kal mérséklődött.

5. ábra

A kiskereskedelmi és a teljes lakossági fogyasztásra vonatkozó árak alakulása
(változás az előző évhez képest)

A kiskereskedelmi üzlethálózatban a forgalomba kerülő termékek árszínvonala is hat az árbevétel alakulására.

2010 és 2013 között a **forgalmazott termékek árváltozásának** jelentős szóródásával alakult ki a kiskereskedelmi árszínvonal, 2014-ben az ingadozás mértéke a korábbi évek szintje alatt maradt.

2014-ben az értékesített termékek közül – csakúgy, mint 2013-ban – a *dobányárúk* ára nőtt a legnagyobb mértékben (15%). Ugyanakkor kevesebbet kellett fizetni az *élelmiszerekért* (0,4%-kal), a *rubázati* (0,7%-kal) és a – járművek nélkül számított – *tartós fogyasztási cikkekért* (1,9%-kal). Ez utóbbin belül a *tartós háztartási cikkek* (pl. bútor, háztartási gép) ára 0,5, a *tartós kulturális cikkek* (pl. audio-video készülék, számítógép, telefon) ára átlagosan 5,9%-kal csökkent.

Az árváltozások hatására, 2014-ben az **élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyesüzletekben** az árak átlagosan 0,8%-kal emelkedtek. Ezen belül a széles áruskálával rendelkező hiper- és szupermarketekben, vegyesboltokban 0,9%-kal csökkentek az árak, míg a szakosodott élelmiszerüzletekben – a több mint 60%-os forgalmi arányt képviselő nemzeti dohányüzletek termékeinek nagymértékű drágulása miatt – 7,5%-kal nőttek a fogyasztói árak. 2010-hez viszonyítva az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyesüzletekben átlagosan 18%-kal kellett többet fizetni: az élelmiszer-vegyesüzletekben és -áruházakban 15, míg az élelmiszer-szaküzletekben 34%-kal emelkedtek az árak.

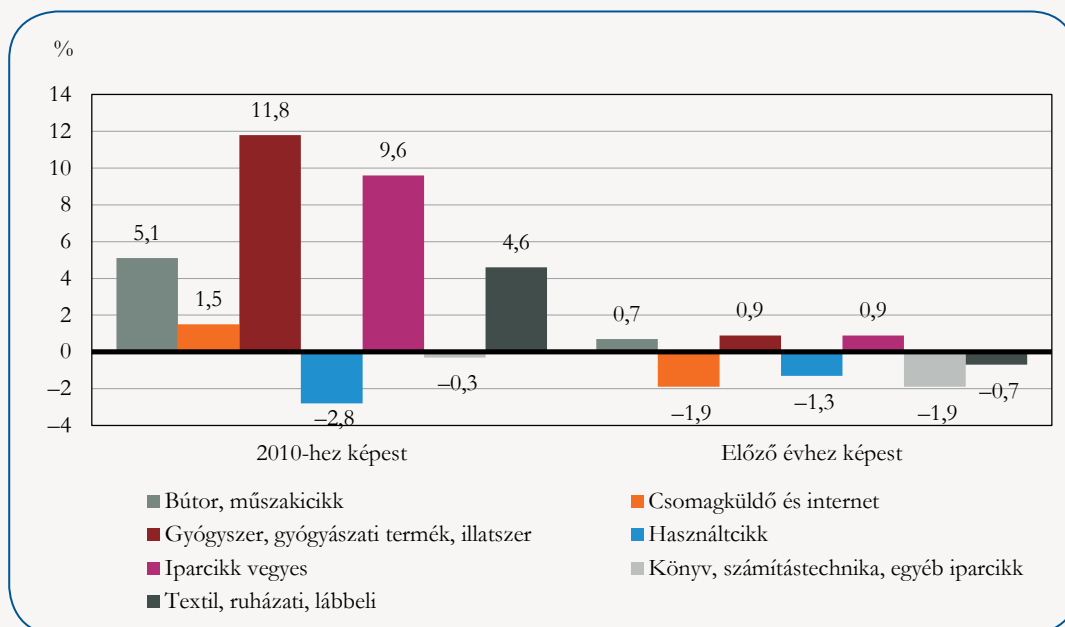
A **nem élelmiszer jellegű üzletekben** 2014-ben átlagosan 0,2%-kal mérséklődtek az árak. Alig 1%-os árnövekedést mértek a *bútor-, műszakicikk-, vasáru-; a gyógyszer-, gyógyászati termék-, illatszer-,* valamint az *ipar-cikk-vegyesüzletekben*. Ezzel szemben a többi üzletcsoportban mérséklődtek az árak, legnagyobb mértékben

⁴ A kiskereskedelmi árindexet a KSH a fogyasztóiár-összeírás alapján számított termékcsoport-árindexek kiskereskedelmi forgalmi szerkezettel súlyozott átlagaként állítja elő.

(egyenként 1,9%-kal) csökkent az árszínvonal egy év alatt a *csomagküldő, internetes* hálózatban és a *könyv-, számítástechnika-, egyéb iparcikküzletekben*. A 2010. évihez viszonyítva csökkentek az árak a *használtcikk-* és a *könyv-, számítástechnika-, egyéb iparcikküzletekben*. A többi üzletcsoportban a termékek átlagosan 1,5–12%-kal drágultak, legnagyobb mértékben a *gyógyszer-, gyógyászati, illatszert-üzletcsoportban* (a gyógyszerárak emelkedése miatt).

6. ábra

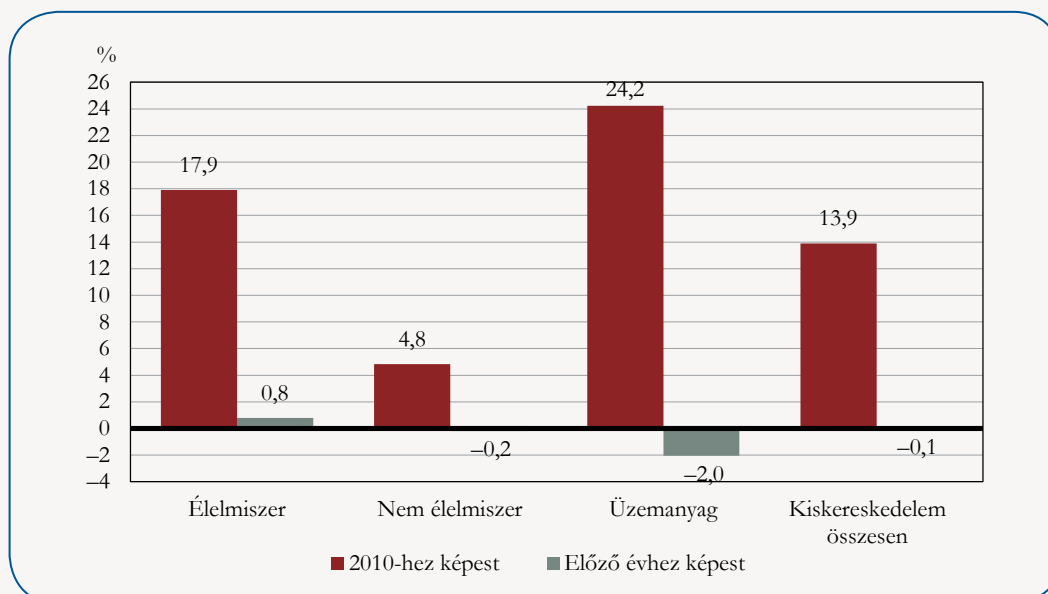
Az árak alakulása a nem élelmiszer főtevékenységű üzletekben, 2014

A töltőállomásokon 2013-ban átlagosan 2,1, 2014-ben 2,0%-kal csökkent az üzemanyag ára az előző évhez viszonyítva. A mérséklődés ellenére a 2014-es árszínvonal közel egynegyedével meghaladta a 2010. évit.

7. ábra

A fogyasztói árak változása főcsoportonként, 2014

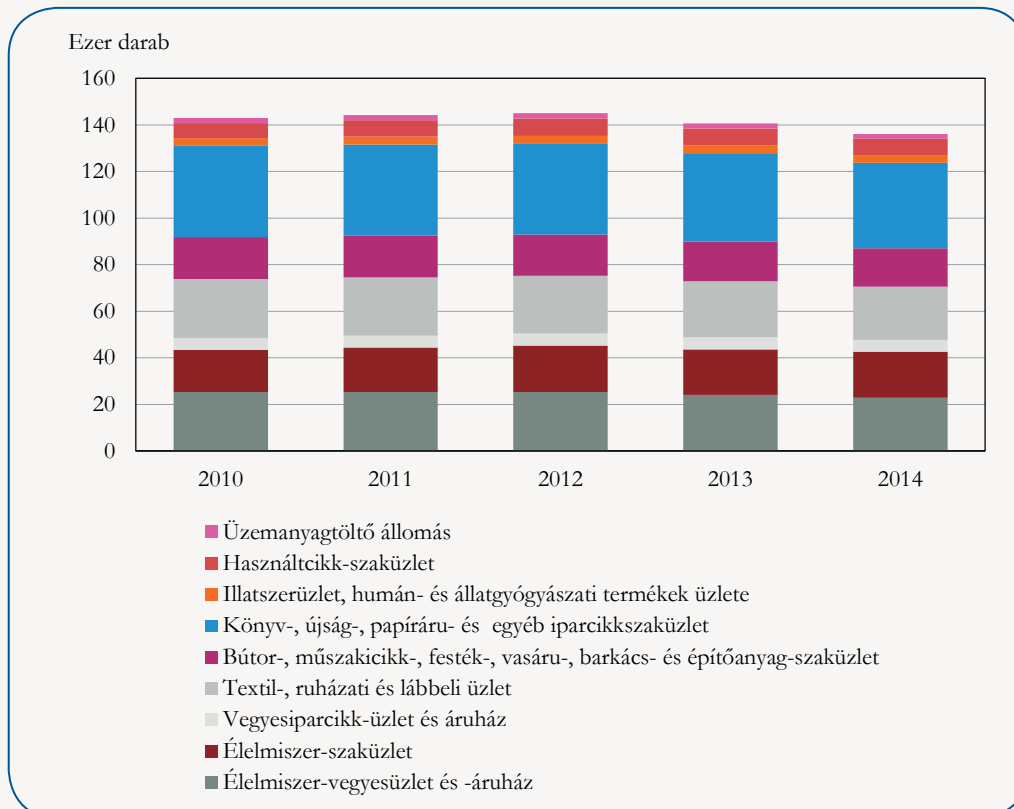
3. Kiskereskedelmi üzlethálózat

2014 végén 136 ezer kiskereskedelmi üzlet működött Magyarországon, 6,9 ezerrel kevesebb, mint 2010 végén.⁵ Döntő részben az iparcikküzletek és -áruházak száma esett vissza (6 ezer üzlettel), az élelmiszerüzleteké és -áruházaké, valamint az üzemanyag-töltő állomásoké kisebb mértékben csökkent. Az üzletek száma 2010-től 2012-ig emelkedett, majd 2013-tól a dohánytermékek kiskereskedelmére vonatkozó törvényi változások következtében a nemzetidohánybolt-hálózat kiépülésével párhuzamosan kismértékben csökkent.

2014 végén összesen 6210 nemzeti dohánybolt, valamint 2388 gyógyszertár működött az ország területén.

8. ábra

A kiskereskedelmi üzletek számának alakulása tevékenységcsoportok szerint

Az **élelmiszerüzletek és -áruházak** 2010. végi 43,5 ezres állománya 2014 végére 2,0%-kal, 42,6 ezerre csökkent. Ezen belül az élelmiszer-szaküzletek száma 8,8%-kal nőtt, különösen a kenyér-, pékáru- és édes-ség-; a zöldség-gyümölcs-, valamint az egyéb élelmiszer-szaküzletek száma emelkedett nagyobb mértékben. Az élelmiszer-vegyesüzletek és -áruházak száma 2014-re 9,8%-kal csökkent 2010 végéhez képest.

Az **iparcikküzletek és -áruházak** száma 2014 végén 91 ezer volt, közel 6 ezerrel kevesebb, mint 2010 végén. A legnagyobb mértékben a ruházati szaküzletek (2,1 ezer), az egyéb iparcikkszaküzletek (1,5 ezer), a festékek, vasárak, barkács- és építési anyagok szaküzletei (900), valamint a könyv-, újság-, papíráru-szaküzletek (900) száma esett vissza. Nőtt ugyanakkor a használcikk-szaküzletek (320), a humán gyógyászati termékek üzleteinek (180), a vegyesiparcikk-üzletek és -áruházak (130), az állatgyógyászati termékek (35), valamint a telekommunikációs termékek szaküzleteinek (23) száma.

Az európai statisztikai rendszerben a kiskereskedelembe nem számító **gépjármű-, motorkerékpár- és járműalkatrész-üzletek** száma 2014 végén közel 8,1 ezer volt, csaknem 800-zal kevesebb, mint 2010 végén.

⁵ Az EU kiskereskedelmi fogalmának megfelelően, üzemanyag-töltő állomásokkal együtt, gépjármű-, gépjárműalkatrész- és motorkerékpár- és -alkatrész szaküzletek nélkül. Az üzleti adatok forrása: 2009 októberétől a kereskedelmi tevékenységet szabályozó, a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendeletre épülő, önkormányzati nyilvántartásokból felállított adminisztratív adatátvitel. A 2013. július 1-től alakult nemzeti dohányboltok nem tartoznak az említett rendelet hatálya alá, így az élelmiszer-szaküzletekre vonatkozó adat a nemzeti dohányboltokat nem tartalmazza.

A több mint 136 ezer kiskereskedelmi üzletet közel **92,5 ezer vállalkozás üzemeltette** 2014 végén. Az országos üzletállományon belül egyre inkább túlsúlyba kerültek a **társas vállalkozások** által üzemeltetettek (68%), miközben az **egyéni vállalkozás** keretén belül működő üzletek aránya egyharmadára zsugorodott.

Egy üzemeltető vállalkozás átlagosan 1,5 kiskereskedelmi üzletet működtetett 2014 végén. A legtöbb üzlet – átlagosan 12,5 – a részvénytársaságokhoz tartozott, a korlátolt felelősségű társaságokra 1,6, a betéti társaságokra 1,4, az önálló vállalkozókra 1,2 üzlet jutott. Az összes üzemeltető vállalkozás 45%-át a korlátolt felelősségű társaságok, 39%-át az önálló vállalkozók, 14%-át a betéti társaságok tették ki, a részvénytársaságok aránya mindössze 1% volt.

A kiskereskedelmi üzleteket üzemeltető vállalkozások többsége (62%) maga is kiskereskedelmi főtevékenységű volt 2014-ben. Jelentősebb arányban voltak jelen a nagykereskedelemben (9%), az iparban (7%) sorolt főtevékenységű, a kiskereskedelemmel csak másodlagos tevékenységként foglalkozó vállalkozások.

Országos szinten 2014 végén 15,5 millió négyzetméter volt a **kiskereskedelmi üzletek eladóterének alapterülete**, 150 ezer négyzetméterrel kevesebb, mint 2010 végén. Az egy üzletre jutó átlagos alapterület a 2010. végi 110 négyzetméterről 2014 végére 114 négyzetméterre emelkedett.

Bevásárlóközpontok, hipermarketek

Magyarországon az elmúlt két évtizedben megjelentek és mára a kiskereskedelem meghatározó tényezőivé váltak a bevásárlóközpontok⁶ és a hipermarketek.⁷ Jogszabályváltozás miatt 2012. január elsejétől 300 m²-nél nagyobb bruttó alapterületű kereskedelmi építmény nem létesíthető vagy ezt meghaladó méretre nem bővíthető, azonban a tilalom alól felmentés adható. 2011 vége óta így mindössze 4 új bevásárlóközpontot nyitottak meg hazánkban. 2014-ben 121 bevásárlóközpont üzemelt, ebből 80 vidéken, 41 a fővárosban. A hipermarketek száma 2011-hez képest kétszeresére emelkedett, így 170 üzemelt: 148 vidéken, 22 Budapesten.

4. Kiskereskedelmi forgalom

A kiskereskedelmi főtevékenységű vállalkozások viszonylag homogén tevékenységet folytattak, 2014-ben az ágazat értékesítési árbevételének több mint 90%-a kiskereskedelmi tevékenységből származott.⁸ A többi tevékenység közül a legszámottevőbb a szolgáltatási tevékenység volt. Ugyanakkor a nemzetgazdaság más ágazataiban is végeztek (másodlagos tevékenységként) kiskereskedelmi tevékenységet. A legjelentősebb értéket (a kiskereskedelemben elszámolt kiskereskedelmi árbevétel 3,7%-ának megfelelő értékben) a nagykereskedelem képviselte 2014-ben. Ezt követte a kőolaj-feldolgozás (1,7%), a távközlés (1,4%), valamint az élelmiszergyártás (mintaboltok) (0,9%).

4.1. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának alakulása

Tisztább képet kapunk a kiskereskedelmi forgalom alakulásáról, ha azt nem a vállalkozások, hanem a kiskereskedelmi üzletek szintjén vizsgáljuk. (A kiskereskedelmi üzleteknek csupán 62%-át üzemeltetik kiskereskedelmi főtevékenységű vállalkozások, további 10%-át nagy-, illetve gépjármű-, motorkerékpár-kereskedelmi cégek, a fennmaradó 28%-át más, nem a kereskedelmi nemzetgazdasági ágba sorolt vállalkozások.)

2014 során az országos kiskereskedelmi üzlethálózatban, valamint a csomagküldő kiskereskedelemben 8,9 ezer milliárd forint értékű forgalom realizálódott. Viszonyításképpen – év eleji népességgel számítva – naponta 2,5 ezer forintot költött a lakosság fejenként a különféle kiskereskedelmi üzletekben.

⁶ Bevásárlóközpontnak tekintjük az olyan építészeti egységes, kereskedelmi célra tervezett komplexumot, amely egy adott vonzáskörzet ellátására szolgál, és szerves egységet képez a benne működő különböző típusú és méretű üzletek, szolgáltató (pl. vendéglátó-) és szabadidő eltöltésére szolgáló szórakoztató létesítményekkel (pl. mozi, sportolásra szolgáló hely).

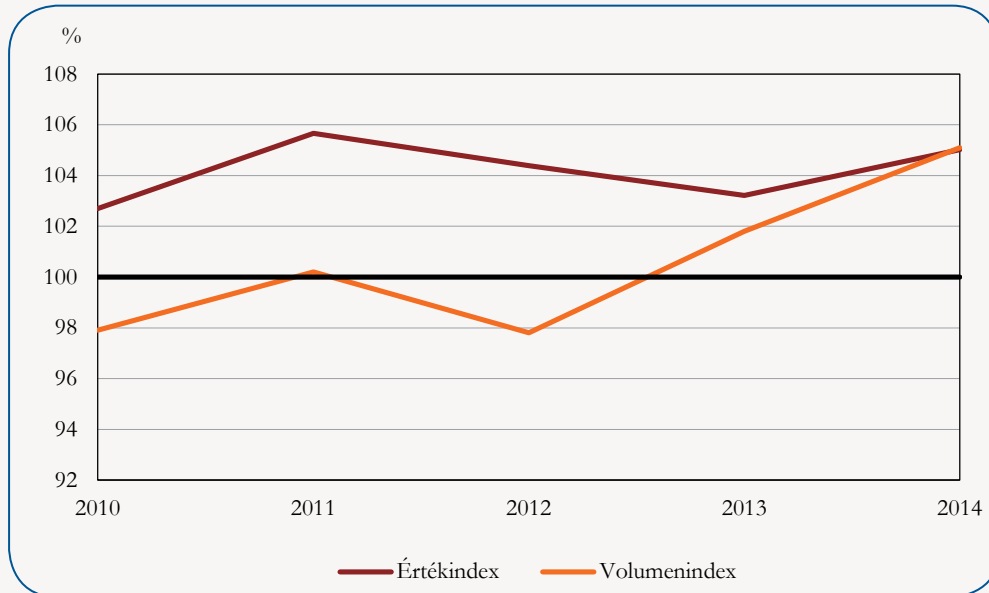
⁷ A hipermarket olyan önkiszolgáló kiskereskedelmi létesítmény, amely az élelmiszerek és iparcikkek széles választékát kínálja, alapterülete legalább 3 ezer négyzetméter, és rendszerint parkolóhellyel is rendelkezik (pl. Auchan, Interspar, Tesco).

⁸ A 19 fő feletti vállalkozások által jelentett előzetes adatok alapján.

Az árváltozásokat is figyelembe vevő **volumenindex** a 2010. évi mérséklődés (2,1%) után 2011-ben stagnált, 2012-ben ismét csökkent (2,2%), 2013-ban 1,8, 2014-ben pedig 5,1%-kal növekedett.

9. ábra

A kiskereskedelmi forgalom érték- és volumenindexének alakulása
(előző év = 100,0%)

A 2014. évi forgalmonövekedésben szerepet játszott a kiskereskedelmi üzletek széles körét érintő – adómorált növelő és a pénztárgépekkel történő visszaélést visszaszorító – 3/2013. (II. 15.) NGM rendelet, amely jogi alapot adott arra, hogy a pénztárgépek működését az állami adóhatóság hírközlő eszköz és rendszer útján felügyelje (online pénztárgép-rendszer). A pénztárgépek bekötése 2014 év nyaráig folyamatos volt, szeptember elsejétől a jogszabályban arra kötelezett kereskedők már csak online pénztárgépet használhatnak.

Üzlet típusonként vizsgálva a hazai kiskereskedelmi forgalmon belül a legnagyobb, 37%-os arányt az *élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek* képviselték 2014-ben. Ebbe az üzletcsoportba tartoznak a nagy alapterületű és jelentős forgalmat lebonyolító *hipermarketek*. A 2011-től 2014-ig tartó időszakban a hipermarketek forgalmának aránya az összes kiskereskedelmi forgalomból 14–15%-ot ért el. Az üzletcsoportot a hipermarketeken kívül a diszkontok, a szupermarketek, valamint a kis alapterületű vegyes termékkört árusító élelmiszerüzletek alkotják.

Az *élelmiszer-szaküzletek* (húsboltok, zöldség-gyümölcs üzletek, dohányboltok, kenyér-, pékáruüzletek stb.) súlya 2012-ig az összes kiskereskedelmi forgalom 4,1%-át érte el.

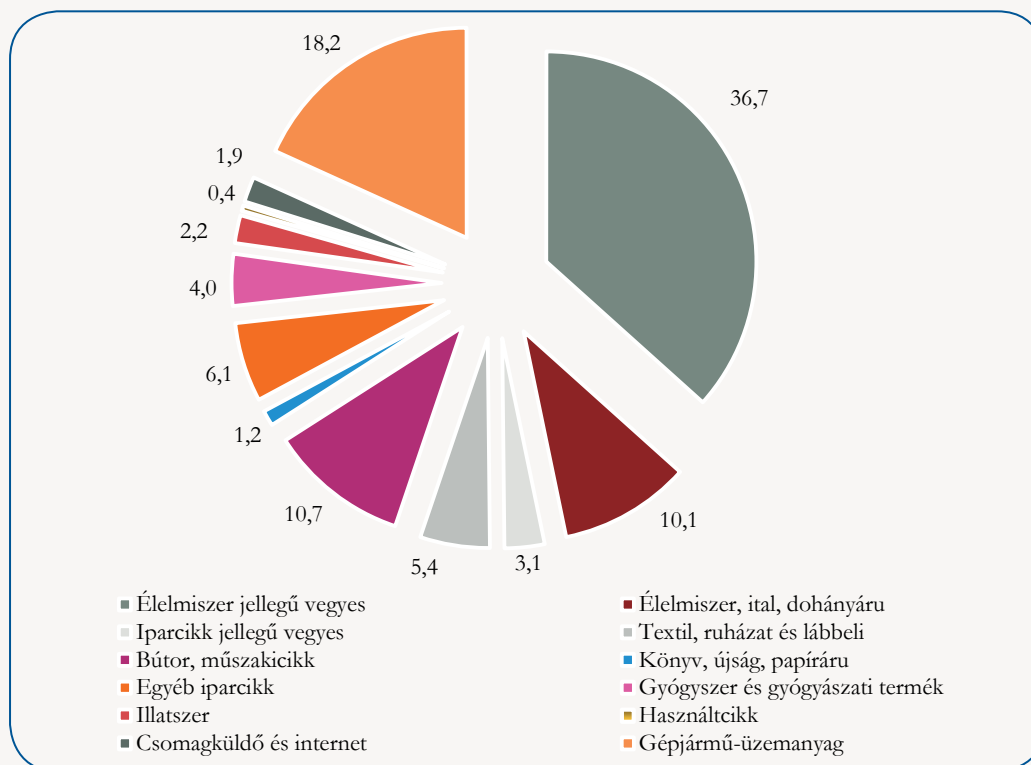
A fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény 2013. júliustól jelentősen átalakította a dohánytermékek kiskereskedelmének szerkezetét. Míg 2013. július előtt a dohányforgalom a legtöbb üzlet típusban jelen volt, a jogszabály életbe lépése óta csak a nemzeti dohányboltok forgalmazhatnak dohánytermékeket. Ennek következtében az élelmiszer-szaküzletek forgalma a teljes kiskereskedelmi forgalom 7,1%-át adta 2013-ban, míg 2014-ben a 10,1%-át.

A *nem élelmiszer kiskereskedelem* legnagyobb forgalmat lebonyolító szereplői a bútort-, háztartási cikkt-, építőanyag-kiskereskedelmi üzletek voltak 11%-os részesedéssel. Jelentős súlyt képviseltek még a gépjármű-üzemanyagot értékesítő benzinkutak, az összes forgalom 18%-ával.

2011-hez képest a folyó áras kiskereskedelmi forgalmon belül a legnagyobb arányban az élelmiszer-szaküzletek (4,1-ről 10,1%-ra), valamint a csomagküldő, internetes kiskereskedelem (0,8-ről 1,9%-ra) súlya emelkedett. Csökkent ugyanakkor a bútort-, háztartási cikkt-, építőanyag-kiskereskedelem (13,2-ről 10,7%-ra), az élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek (40,3-ről 36,7%-ra), valamint a könyv-, újság-papíráru kiskereskedelem részesedése (2,1-ről 1,2%-ra).

10. ábra

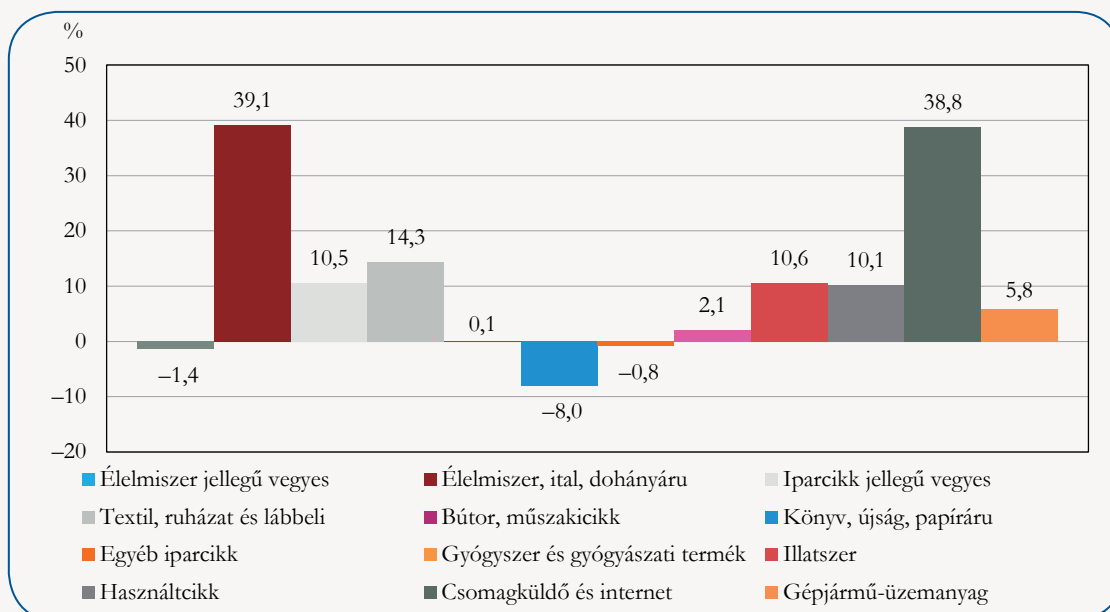
A kiskereskedelmi forgalom szerkezete 2014-ben üzlettípusok szerint, %

A kiskereskedelmi forgalom volumene 2014-ben 2,6%-kal meghaladta a 2010. évi szintet. A legnagyobb arányú – 4 év alatt több mint 47%-os – csökkenést a könyv-, újság- papíráru-kiskereskedelmi üzletek regisztrálták. Ez elsősorban a dohánypiaci átalakulással magyarázható, aminek a hatására az újságárusítással egybekötött dohányeladások megszűntek. 15%-kal mérséklődött a bútor-, háztartáscikk-, építőanyag-kiskereskedelem és 7,4%-kal az élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek eladásainak volumene. Több mint háromszorosára nőtt ugyanakkor a forgalom volumene a csomagküldő, internetes kiskereskedelemben, míg az élelmiszer-szaküzletekben – elsősorban a jogszabályváltozások miatt – 123, az illatszer kiskereskedelemben 44%-kal emelkedett.

11. ábra

A kiskereskedelmi forgalom volumenének változása 2014-ben az előző évhez képest

4.2. A kiskereskedelmi forgalom megoszlása árucsoportok szerint

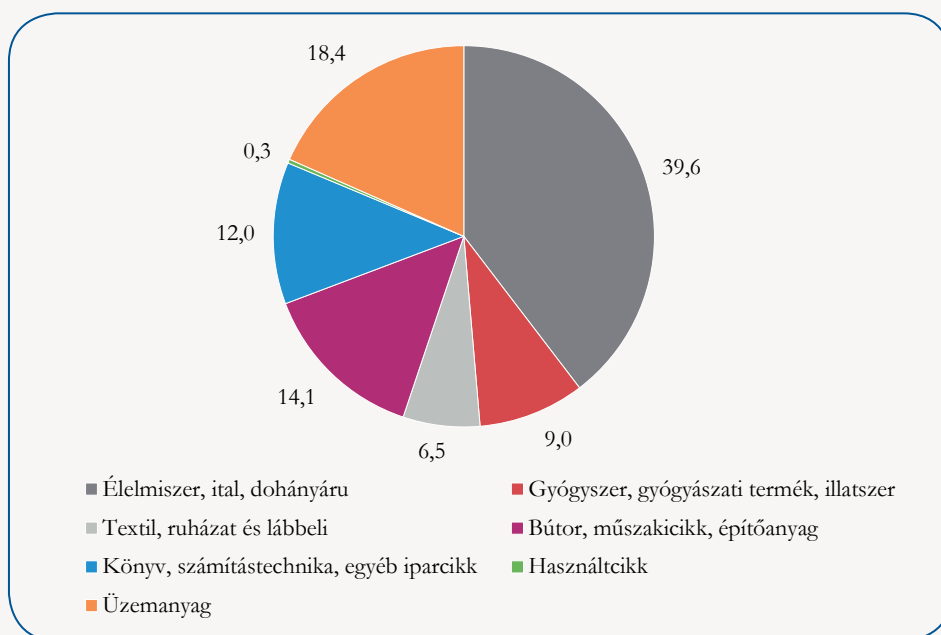
Nem kapunk tiszta képet a kiskereskedelem áruszerkezetéről, ha a vállalkozások (vagy az üzletek) főtevékenysége szerint vizsgáljuk a kiskereskedelmi forgalmat, mert jelentős a nem szakosodott bolti vegyes kiskereskedelem aránya. (Ide tartozik az élelmiszer jellegű vegyes és az iparcikk jellegű vegyes kiskereskedelem.) Tovább árnyalja a képet, hogy gyakran a szakosodott kiskereskedelmet folytató üzletek sem csak a tevékenységi körüknek megfelelő termékeket értékesítik, valamint az, hogy nincs árusított termékek szerinti felosztás a csomagküldő, internetes kiskereskedelmen, illetve az egyéb nem bolti, piaci kiskereskedelmen belül sem.

2014-ben a kiskereskedelmi árucikkek forgalmának 40%-át tették ki az élelmiszertermékek (élelmiszerek, italok, dohányárak), 0,5 százalékponttal elmaradva az egy évvel korábbtól. Az élelmiszerek aránya a kiskereskedelmi árucikkek forgalmán belül – az elmúlt évek folyamatos emelkedését követően – a 2012. évi szintre csökkent, a 2014-ben mért 26%-os részesedés 1,0 százalékponttal haladta meg a 2013. évit.

A nem élelmiszertermékek közül 2014-ben az üzemanyag volt a legjelentősebb forgalmi értékű árucsoport (18%-os aránnyal), amit a bútor, műszaki cikk és építőanyag, valamint a könyv, számítástechnika, egyéb iparcikk összevont árucsoport követett 14, illetve 12%-kal. 2013-hoz képest nőtt a textil, ruházat és lábbeli (0,7 százalékpont), valamint a gyógyszer, gyógyászati termék, illatszer (0,4 százalékpont) árucsoportok forgalma, míg az üzemanyag árucsoport részesedése 0,4, a könyv, számítástechnika, egyéb iparcikk árucsoporté 0,2 százalékponttal zsugorodott.

12. ábra

A kiskereskedelmi forgalom megoszlása 2014-ben főbb árucsoportok szerint, %

A gépjármű és gépjárműalkatrész termékkörön belül az egyes árucsoportok megoszlásának alakulása vegyes: míg a legnagyobb súlyt (49%) képviselő új járművek eladásainak részesedése 2014-ben 5,6 százalékponttal emelkedett, addig a használt gépjárműveké 1,7 százalékponttal csökkent az előző évihez képest. Ugyanakkor a gépjárműalkatrész-értékesítés aránya 3,7 százalékponttal, az új és használt motorkerékpárok értékesítésének részesedése pedig 0,2 százalékponttal csökkent.

5. Területi összehasonlítás

5.1 A kiskereskedelmi üzlethálózat területi jellemzői

Az **üzlethálózat** az elmúlt évben a fővárosban, a városokban és községekben is egyaránt csökkent. 2014 végén az üzletekkel való ellátottságra jellemző, hogy a fővárosban és a városokban lakókra (a népesség 70%-ára) jutott az országos kiskereskedelmi üzletek számának 84%-a, miközben a községekben élő 30%-nyi népességre az üzletek mindössze 16%-a.

2. tábla

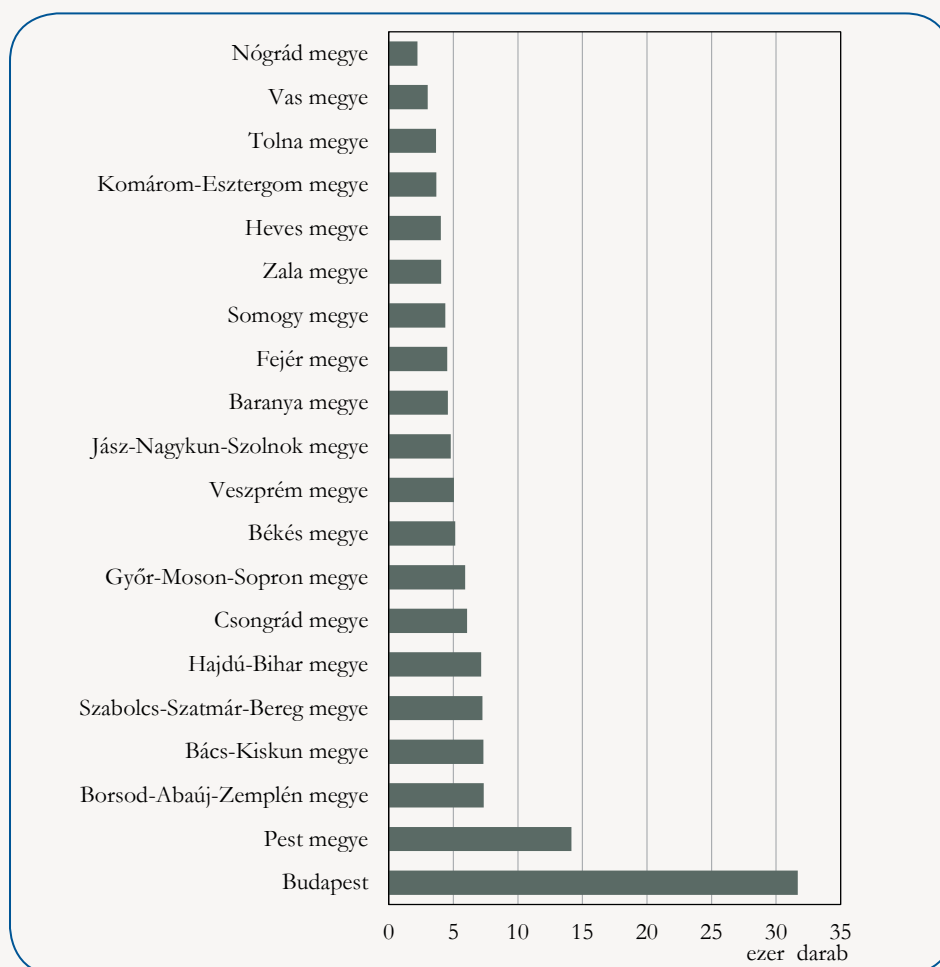
A kiskereskedelmi üzletek száma és megoszlása a település jogállása szerint, 2014. december 31.

Település jellege	Üzletszám		Lakosság	
	darab	megoszlás, %	ezer fő	megoszlás, %
Főváros	31 686	23,3	1 758	17,8
Többi város	82 209	60,4	5 189	52,7
Község	22 206	16,3	2 909	29,5
Összesen	136 101	100,0	9 856	100,0

Megyei bontásban vizsgálva is szembeötlő Budapest és Pest megye kiemelkedően magas üzletszáma. Az üzletek 23%-a Budapesten, 10%-a Pest megyében található.

13. ábra

A kiskereskedelmi üzletek száma, 2014. december 31.

2014-ben az **egy kiskereskedelmi üzletre jutó lakosok száma** országos szinten nézve átlagosan 72 fő volt. Megyei bontásban vizsgálva kiemelkedően magas Budapest lakosságának üzleti ellátottsága, ahol 55 főre jut egy kiskereskedelmi üzlet, ezt követi Tolna megye (62 fő/üzlet) és Csongrád megye (67 fő/üzlet). A lakosság kiskereskedelmi üzlettel való ellátottsága Nógrád (88 fő/üzlet), Borsod-Abaúj-Zemplén (91 fő/üzlet), valamint Fejér (92 fő/üzlet) megyékben volt a legalacsonyabb 2014. év végén.

2014 végén összesen 6210 **nemzeti dohánybolt** működött az ország területén, 13,3%-a Budapesten (824 üzlettel), 11,3%-a pedig Pest megyében (680 üzlet) üzemelt. Jelentősebb arányt képviselt még Borsod-Abaúj-Zemplén (7,9%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (5,5%), a legkevesebb üzlet Nógrád megyében (2,6%) volt. Az egy nemzeti dohányboltra jutó lakosok számát vizsgálva teljesen más képet kapunk: országos szinten átlagosan 1600 főre jut egy dohányüzlet, megyei bontásban a legjobban ellátott Vas megye (1100 főre jut egy dohánybolt), a legkevésbé ellátott pedig Budapest (2100 főre jut egy dohányüzlet).

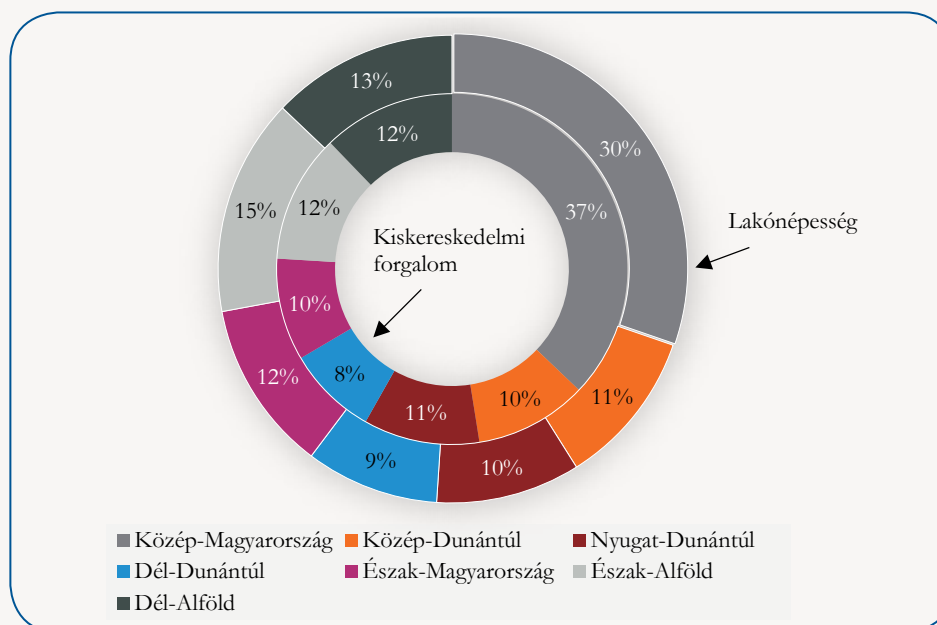
5.2 A kiskereskedelmi forgalom területi megoszlása

A kiskereskedelmi forgalom területileg erősen koncentrált: 2014-ben a vásárlások 37%-át Közép-Magyarországon, ezen belül 23%-át Budapesten, 14%-át Pest megyében regisztrálták. A többi régió aránya a legkisebb, 8%-os részesedéssel Dél-Dunántúl és a legmagasabb, 12%-os részesedéssel Észak-Alföld és Dél-Alföld között szóródott.

A kiskereskedelmi forgalomból a lakónépesség arányához képest jelentősen felülreprezentált Közép-Magyarország, valamint – kisebb mértékben – Nyugat-Magyarország. Ezeken a területeken főként az országos átlagot meghaladó egy főre jutó jövedelmek, magasabb lakossági vásárlóerő indukálta a nagyobb kiskereskedelmi forgalmat, de a turizmus, a jelentős átutazó forgalom, a más területekről ingázók vásárlásai is hozzájárultak a kiskereskedelmi eladások magasabb szintjéhez. A többi régió súlya alacsonyabb az országos kiskereskedelmi forgalomból, mint a lakosság számából. A lakosság részesedéséhez képest a legalacsonyabb kiskereskedelmi forgalmi arány Észak-Alföldön és Észak-Magyarországon volt 2014-ben.

14. ábra

A kiskereskedelmi forgalom és a lakónépesség megoszlása régiók szerint, 2014

A kiskereskedelmi forgalomban az átlagosnál nagyobb volumenbővülést regisztráltak 2014-ben Nyugat-Dunántúlon (8,2%), miközben az országos átlagnál (5,1%) alacsonyabb növekedést mértek Észak-Alföldön (4,9%), Dél-Alföldön (4,4%), Dél-Dunántúlon (3,9%), Közép-Dunántúlon (3,7%) és Észak-Magyarországon (3,5%). Közép-Magyarországon az éves forgalom növekedése (5,6%) – ezen belül Budapesté (6,6%) – az országos átlag felett volt.

Jelmagyarázat:

- .. = Az adat nem ismeretes.
- 0 = A mutató értéke kerekítve zérust ad.

További adatok, információk (linkek)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

info@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6789